

SOSIAALITYÖNTEKIJÖIDEN JA SOSIAALIOHJAAJIEN NÄKEMYKSIÄ EKOSOSIAALITYÖN KÄYTÄNNÖN MAHDOLLISUUKSISTA JA HAASTEISTA ASUMISEN SOSIAALITYÖSSÄ

Joanna Asumus
Riikka Keitsa
Viivi Niemelä
Sosiaalityön
käytäntötutkimus
Sosiaalityö
Helsingin yliopisto
Maaliskuu 2023

TUTKIMUKSEN KONTEKSTI

Tutkimusaiheen idea on lähtöisin Vantaan asumisen sosiaalityön rakenteellisen sosiaalityön ryhmästä. Toiveena oli, että tutkimus tuottaisi tietoa siitä, miten ekososiaalista näkökulmaa voidaan asumisen sosiaalityön käytännössä, suunnittelussa ja kehittämisessä hyödyntää.

Tutkimuksen lähtökohtana on huoli ilmastonmuutoksen sosiaalisista ja ekologisista seurauksista, jotka heijastuvat sosiaalityön arkeen sekä pohdinnat sosiaalityön muuttuvasta roolista. Ekososiaalisuus on sateenvarjokäsite, joka sisältää erilaisia lähestymistapoja ja painotuksia. Erilaisia yhteiskuntapoliittisia näkökulmia, jotka pyrkivät yhdistämään ympäristöarvoja ja ihmisoikeusnäkökulmaa. Juuret ovat kestävästä kehityksestä koskevassa keskustelussa ja ekologisessa liikkeessä.

TUTKIMUKSEN TARKOITUS

Tutkimuksen tarkoituksena oli ekososiaalisen näkökulman vahvistaminen käytännön toiminnassa. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää ekososiaalisen lähestymistavan käytännön soveltamismahdollisuuksia Vantaan asumisen sosiaalityössä.

Tutkimuskysymykset ovat:

- *Millaista ekososiaalista lähestymistapoja asumissosiaalityön toiminnassa voitaisiin soveltaa?*
- *Millaisia haasteita tai mahdollisuuksia näihin toimintatapoihin työntekijöiden mielestä liittyy?*

AINEISTO JA ANALYYSI

Tutkimus on kaksiosainen, ja koostuu kirjallisuuskatsauksesta sekä fokusryhmähaastattelusta. Kirjallisuuskatsaukseen valikoitui 20 kotimaista ja kansainvälistä vertaisarvioitua artikkelia, joissa ekososiaalinen lähestymistapa kiinnittyi sosiaalityön käytäntöön. Fokusryhmähaastattelussa kysimme

osallistujien mielipiteitä kirjallisuuskatsauksen avulla löytyneistä ekososiaalisista käytännöistä, sekä millaisia haasteita tai mahdollisuuksia niihin työntekijöiden mielestä liittyy. Haastatteluun osallistui neljä asumisen sosiaalityön sosiaalityöntekijää ja sosiaalihojaajaa.

TULOKSET

- 1) Kirjallisuuskatsauksen perusteella ekososiaalista näkökulmaa voidaan hyödyntää rakenteellisessa sosiaalityössä, yhteisösosiaalityössä ja asiakastyössä. Rakenteellisen ekososiaalisen työn keinoja ovat esimerkiksi tiedon tuottaminen asiakkaiden elinympäristöistä, ekologisten ja sosiaalisten ongelmien nostaminen yhteiskunnalliseen keskusteluun, omaan organisaatioon vaikuttaminen sekä verkostoituminen muiden ekososiaalisesta näkökulmasta kiinnostuneiden yhteiskunnallisten toimijoiden kanssa. Siirtämällä painopistettä yksilö- ja järjestelmäkeskeisestä työstä voidaan tukea yhteisöjen sopeutumista, alhaalta ylöspäin suuntautuvaa yhteiskunnallista muutosta ja asiakaskansalaisten osallisuutta. Asiakastyössä luonnonelementtien hyödyntämisellä on hyvinvointia lisääviä vaikutuksia.
- 2) Haastattelun perusteella ekososiaalinen käytäntö näyttäytyi erityisesti rakenteellisena työnä. Haasteena nähtiin resurssien niukkuus, tarvittavien organisaatorakenteiden puuttuminen, sekä asiakkaiden toimijuuden rajoitteet. Mahdollisuuksina nähtiin avoin ja keskusteleva organisaatiokulttuuri,

mahdollisuudet asioiden eteenpäin viemiselle, työntekijöiden osaaminen sekä verkostoitumismahdollisuudet. Asumisen sosiaalityössä tunnistettiin myös olevan jo käytössä ekososiaalista näkökulmaa mukailevia käytäntöjä.

IDEAT KEHITTÄMISEEN

Kirjallisuuskatsauksen ja fokusryhmähaastattelun perusteella esitämme, että Vantaan asumisen sosiaalityössä ekososiaalityötä voidaan edistää seuraavilla tavoilla:

- Verkostoitumalla muiden ekososiaalityötä tekevien ja siitä kiinnostuneiden kanssa.
- Organisaation tarjoamalla rakenteilla ekososiaalityön tekemiselle. Esimerkiksi yhteisillä koulutuksilla tai työpajoilla.
- Vahvistamalla yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa sekä asiakastyössä että osana rakenteellista sosiaalityötä.
- Huomioimalla ekologisen ja sosiaalisen kestävyuden työtä ohjaavassa strategiassa sekä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa, esimerkiksi kilpailutuksissa.

Haasteita	Mahdollisuuksia
<ul style="list-style-type: none">• Ajan ja resurssien puute• Rakenteiden puute• Asiakkaiden heikko toimintakyky ja osallisuus• Asiakastyön yksilöllistyminen• Kapea hyvinvointikäsitteet• Ihmiskeskeinen ajattelutapa	<ul style="list-style-type: none">• Työyhteisön avoin keskustelukulttuuri• Mahdollisuus vaikuttaa• Ekososiaalisuuteen sitoutunut työyhteisö• Rakenteellisen sosiaalityön ryhmä• Ekososiaalinen strategia• Ymmärrys ekologisten ja sosiaalisten ongelmien yhteen kietoutuneisuudesta• Kolmas sektori ja yhteistyö